

## KÜLFÖLDI FOLYÓIRATSZEMLE

# ТЫЛ И СНАБЖЕНИЕ СОВЕТСКИХ ВООРУЖЕННЫХ СИЛ

### A csapatok hadtápbiztosítása hegyekben

*Írta: L. Szorocsenko altábornagy,*

*a Vörös Zászló Erdemrenddel kitüntetett  
Kaukázusontúli katonai körzeti parancsnokának hadtápbhelyettese*

*Megjelent a Tíl i Szabzsenyije 1977. évi 9. sz.-ban*

A csapatok által hegyekben folytatott harctevékenység hadtápbiztosításakor különös jelentőségre tesznek szert az utak, amelyeken történik az anyagi eszközök utánszállítása és a sebesültek hátraszállítása. Ezen utak mentén híradó vonalakat, üzemanyagszállításra szolgáló csővezetékeket stb. építenek. Ezért fordítanak nálunk komoly figyelmet gyakorlatok alatt a közúti biztosítás kérdéseire. A következőkben ismertetni szeretnénk egy közúti alegységek bevónásával végrehajtott gyakorlatot.

Az időjárás nem volt kedvező, este hirtelen lehűlt a levegő, havaseső esett. Virradatkor azonban, amikor az alegységoszlopok elérték azokat a helyeket, ahol le kellett fordulni a földutakra, azok már agyon voltak „dagsztva”. Nagyon kitétek magukért az útgyalú-, talajgyengető és egyéb technikai eszközök vezetői.

A megfeszített és bonyolult menet biztosítására a közútiak körültekintően felkészültek. A menet kezdete előtt néhány órával előbb kiérték a menetvonalra és megszervezték a forgalomszabályozást. Egyes útszakaszokat meg kellett tisztítani a hótól, a jéggel borított helyeket pedig le kellett szórni zúzott kővel és homokkal. Az átjáróknál, meredek emelkedőknél és lejtőknél, kanyaroknál, alagutaknál, hágóknál vontatókötelekkel, drótkötelekkel és csőrlőkkel felszerelt vontatók álltak készenlétben. Kiszolgáló, diszpécser pontokat, a megindulási és a forgalomszabályzó terepszakaszokon való áthaladást, ellenőrző őrsöket telepítettek.

Amikor meredek emelkedőkkel és lejtőkkel, kanyarokkal, szerpentinekkel tüzdelt szakaszokat kellett leküzdeni, ami maga után vonta a sebesség észrevehető csökkenését és a járművek közötti térközök növekedését, kiegészítő forgalomszabályozó őrsöket, figyelmeztető jelzéseket, korlátokat állítottak fel. A hegyi folyókon és patakokon keresztül vezető gázlók határait pontosan megjelölték.

A kiszolgáló pontokon mindent átgondoltak és úgy szervezték meg, hogy a rövid pihenő alatt az embereknek maradt idejük arra, hogy harapjanak valamit, pihenjenek, karbantartsák és feltöltsék a technikát.

Hegyvidéken a technika üzemanyaggal való feltöltésének meg vannak a maga sajátosságai, mivel erre a munkafolyamatra a fokozott üzemanyagfogyasztás következtében jóval gyakrabban kerül sor, mint rendes körülmények között. Azon a gyakorlaton, amelyről cikkünkben szólunk, a gépkocsizólóvész alegységek és az együttműködő harckocsizók pihenőkörletében az üzemanyagszolgálat szakemberei több tábori töltőállomást is telepítettek az utak mentén. A kiszolgáló harcosok, a járművezetők és a harckocsi kezelők együttműködése jó volt, azok gyorsan és ügyesen tevékenykedtek, érezhető volt a megfelelő gyakorlottság, a magasfokú kiképzés.

A közútiak a Nagy Honvédó Háború tapasztalatainak figyelembevételével szerezték meg a menetvonalakon a kiszolgáló pontok működését. Azoknak ellenőrzését a melegedő és pihenőhellyel kezdjük. Belépünk egy nagy sátorba. A sátorban jó meleg van, körben kályhák és padok állnak. A távoli sarokban két sor összerakható ágy a pihenésre. A sátor másik végében három tábori asztal. Az asztalon teával megtöltött hőtartóedény, csészék, villák, kanalak. A sátorban négy vezető tartózkodik, akik az éjszaka folyamán javították meg járműveiket és rajtuk kívül még melegedni betért közútiak is tartózkodnak a sátorban.

A technikai kiszolgáló helyen a javítók eredményesen megszüntették a hiányosságokat a járművükön, segítettek a vezetőknek a vezérművek, a fékrendszerek, a porlasztók stb. ellenőrzésében és besabályozásában.

A segélyhelyen mintaszerű a rend. Itt az illető megkaphatja a kellő orvosi segélynyújtást. A segélyhely mellett áll a lazarett. Két lázas beteg zavartan mosolyog, gyakorlatra készültek és kórházi ágyra kerültek. Bizakodnak abban, hogy holnapra utólérik az övéiket, ha az orvos erre engedélyt ad. Sz. Gartvih orvos százados mosolyogva mondja, utóléritek őket, csak előzőleg meggyógyítunk benneteket.

Betérünk az étkeztető pontra. Az étkeztető pont a kiszolgáló pontok személyi állományának és a menetvonalon haladó harcosok ellátására szolgál. Egy század részére pl. az ebédet el lehet készíteni 20-30 perc alatt. Rendelkezésre állnak konzervek, gyorsan megfőzhető élelmiszerek és forróvíz. Az étkeztető pont vezetője F. Oszika zászlós, segítő társai pedig Sz. Klikov és M. Zorin szakácsok, komszomolisták. Az ételmezési naplót rendszeresen vezetik.

A kiszolgáló pontok munkáját magától értetődően állandóan tökéletesíteni kell. Ehhez legelső sorban arra van szükség, hogy a közútiak szorosan együttműködjenek a többi szolgálati ágakkal és valamennyi hadtáptiszt kellően viszonyuljon az adott kérdéshez.

Kedvezőtlen időjárás esetén a forgalomszabályozóknak nem könnyű a dolguk. V. Kraszilov főhadnagy és V. Iscsenko hadnagy harcosai azonban példásan látták el szolgálatukat. Az utóbbi a villogókkal, szirénákkal, rádióálló-

másokkal felszerelt UAZ-469 gépkocsiról és motorkerékpárokról irányította a mozgó forgalomszabályozó eszközöket. A gyakorlat alatt gyakorolták az oszlopok kíséréssel történő forgalomszabályozását is. Igen szellemesen és határozottan intézkedett az a mozgó forgalomszabályozó őr, amelynek élén V. Sztankevicsusz szakaszvezető állott. A megadott életritmust több napon át nem zavarta meg sem rossz időjárás, sem a bonyolult közúti helyzet.

Véleményünk szerint annak érdekében, hogy a forgalomszabályozók szolgálati körülményei javíthatók legyenek, elasztikusabbá (könnyebben alkalmazkodóvá) kell tenni ruházatukat, melegebb lábbelivel kell őket ellátni, olyan fényvisszaverőkkel kell őket felszerelni, amelyeket minden irányba alkalmazhatnak.

Összehangoltan tevékenykedett a gyakorlaton V. Ptasinszkij hadnagy hídépítő század. A fiatal tiszt hozzáértően irányította a kis közúti híd megépítését a hegyi folyón keresztül. A munkát szigorúan a grafikon alapján végezték, sőt valamivel mindig előbbre is tartottak. A hidat a tervezettnél korábban, a normákat túlteljesítve szerelték össze. A legjobb szerelőnek a pillérek szerelését és a híd felépítményt lerakó, fiatal T. Konakadze közlegény bizonyult.

Az alagutak, támfalak, tárolók és más létesítmények elleség általi felrobantásának következtében utánszállításra, hátraszállításra és a csapatok áttelepítésére olykor felhasználták a helyi ösvényeket és az oszlopukat is. Egyes helyeken elágazókat és parkírozó helyeket kellett építeni. A forgalomszabályozókat eléggé sűrűn állították fel különösen olyan szakaszokon, ahol az útszűkület miatt szabályozni kellett a járművek átbocsátását mindkét irányba kipróbálták a szállítóeszközök átbocsátásának különböző módjait: időben, irányrúd alapján, a tényleges szükséglet alapján. Meg kívánjuk jegyezni, hogy a hegyi utakon, különösen a hágókon a sűrű köd és az alacsonyan húzóódó felhők nagyon megnehezítették a forgalmat.

Ismeretes, hogy a levegő ritkulása és a nyomás csökkenése következtében az emelkedés mérvének megfelelően a motorok teljesítménye 1000 méterenként 11-13 százalékkal csökken, az üzemanyag fogyasztás pedig 10-12 százalékkal nő. Meredek emelkedőn, hágókon és kis ívű szerpentíneken a gépkocsi menetsebessége óránként 10-12 kilométer, a teherbíróképesség és a vontatási erő 20-30 százalékkal csökken. Ezen oknál fogva a járművek menetsebességét útszakaszonként kell megtervezni. Nagyon gyakran ez a sebesség azonban jóval alacsonyabb, mint szeretnénk, következtésképpen sokat csökken a gépkocsi napi teljesítménye is. A hosszú ideig tartó kis sebességen történő üzemelés a bonyolult útprofil, az úttalan tereppel a közlekedés maga után vonja a technika intenzívebb elhasználódását, a javító és karbantartó munkák volumenének növekedését.

A hegyekben történő tevékenykedés különös követelményeket támaszt a vezetők felkészítésével kapcsolatban. A gyakorlat előestéjén minden alegységünkönél gyakorolják a hegyekben való közlekedést pótkocsikkal és azok nélkül, emelkedőkön, lejtőkön, száraz hidegben és hegyi folyókon keresztül. Ennek a munkának a későbbiek során az eredményei meg is látszanak.

A feladat azonban nem csak abból áll, hogy biztosítsuk az anyagi eszközök folyamatos utánszállítását és maximális mértékig gépesítsük a rakodási munkálatokat. Az egyik legutóbbi gyakorlaton a konténereknek és egységcsoomagoknak daruk, targoncák és más alkalmatosságok segítségével történő átrakása a norma idővel gyorsabban történt. Igaz, hogy a konténerek, a rakodó-

lapok és az azok rakodására szolgáló eszközök különbözősége miatt bizonyos nehézségek merültek fel.

Az anyagi eszközöket megpróbáltuk alegységenként komplettírozva kiszállítani. Ehhez azonban arra volt szükség, hogy idejében osztályozzuk a rakományokat és kellően előkészítsük a szállítóeszközöket. Valamennyi rakomány komplettekben történő kiszállításának célszerűségéhez nem férhet kétség. A zászlóalj harci állomány gyakori változásának (veszteséget szenved, vagy feltöltik élőerővel) következtében azonban meghatározott nehézségek merülhetnek fel. Ezen kérdés megoldása felett még komolyan kell gondolkodni.

Hegyekben a rakományoknak harcászati légideszanthoz, avagy az elszigetelt irányokban tevékenykedő megkerülő osztagokhoz és alegységekhez való kiszállítására igénybe lehet venni mind repülőgépet, mind helikoptereket. Majdnem valamennyi gyakorlaton megszervezzük az anyagi eszközöknek repülőgépeken, vagy helikoptereken történő kiszállítását. Mindez fáradságos előkészítő munkát és szoros együttműködést igényel a hadtáp és a repülő szakemberek között. Az egyik irányban málhásállat szállítóeszközök és teherhordók alkalmazásához kellett folyamodni, amivel korábban nem számoltunk. Mivel a fiatal tisztek közül még sokan nem találkoztak ilyen jelenséggel, az előjáró parancsnokok kénytelenek voltak segítséget nyújtani a kérdés megoldásában. Segítettek a számvetéseket elkészíteni, megmutatták, hogyan kell az állatokat felmálházní, ismertették a teherhordó-részlegek munkájának rendjét. A gépköci és málhásállat szállítóeszközök találkozásánál átrakó állomásokat szerveztünk. Itt jól fel tudtuk használni a Nagy Honvédő Háború éveiben a Kaukázus védelméért vívott harcok és a Kárpátokban lefolyt támadások tapasztalatait.

Hegyekben nagy körültekintéssel kell kezelni a hadtápegységek és intézetek elhelyezését, a technika és az anyagi készletek rejtését. Itt a feltételek sajátosak. Egyik oldalról a sziklás talaj megnehezíti a műszaki munkák elvégzését, másrésztől a terep gyűrődések, a hegyek túlsó lejtői, a meglevő vágatok és a helyenként előforduló barlangok majdnem felére csökkentik a munka terjedelmét.

Kevés számú út – amelyeken az utánszállítást, a hátraszállítást és az áttelepítést végre kell hajtani – arra kényszeríti a hadtápegységeket, hogy azok hozzájuk „igazodjanak”. Az erősen átszegdelt terep ugyancsak nehézségeket okoz azáltal, hogy kevés az elhelyezésre alkalmas terep. Ezért voltak esetek, amikor a zászlóalj és az egységek hadtápegységeit „egymás mögé”, mélységben lépcsőzve kellett telepíteni. Igaz hogy amire leghamarabb szükség lehetett (egészségügyi, javító eszközök, az anyagi készletek egy része, amelyekből a legnagyobb fogyasztással számolhattak stb.) a zászlóalj – és egységparancsnokok igyekeztek minél előbbre vonni a peremvonalhoz.

A hadtáp elhelyezésekor nagyon fontos a terepnek, megközelíthetőségének és a rajta található akadályoknak a helyes értékelése. Számolni kell a hóomlások, kőlavínak veszélyével, az elárasztás olyan lehetőségével, hogy a hegyi folyók, patakok folyásának útjában akadályok keletkezhetnek.

Előfordult egy olyan eset, amikor az egyik zászlóaljparancsnok az elsőkélyesedett hegyi folyó alkalmasnak tűnő medrének kanyaraiban helyezte el a hadtápját. Az előre jelzés azonban felmelegedést jelzett, számolni lehetett intenzív hóomlással és esővel, ilyen esetekben pedig a hegyi patakocskák vízszintje néhány óra leforgása alatt erőteljesen felduzzadhat, mindent elmoshat

ami az útjába kerül, beleértve a gépkocsikat és pótkocsikat is, nem beszélve a sátrakról és a földre rakott anyagokról. Fel kell hívni a tiszt figyelmét arra, hogy döntése milyen veszéllyel jár. A zászlóalj hadtápot jóval feljebb, kevésbé forgalmas, a terepjáró gépkocsik mozgását biztosító út mentén helyezték el.

Vannak esetek, amikor a hadtápot nem sikerül biztonságosan, megfelelően elhelyezni. Hegyekben gyakorlatilag lehetetlen az összefüggő arcvonal létrehozása, tehát számolni kell azzal, hogy az ellenség megkerülő osztagai, felderítő és diverziós csoportjai megpróbálnak behatolni állásainkba. Ezért nemcsak közvetlenül a zászlóalj hadtáp körletét, hanem a szomszédos terep és a körlet bekötő útjainak őrzését és védelmét is meg kell szervezni. Olyan esetekben, amikor ennek megvalósítása nehézségekbe ütközik a zászlóalj hadtáp vagy felzárkózik az egyik század harcrendjéhez, vagy a harci alegységek állományából jelölnek ki erőket a védelmére.

A gyakorlatok tapasztalata azt bizonyítja, hogy valószínűleg gyakoriak lesznek az olyan esetek, amikor a hadtáp, az útsomópontok, a fontosabb műtárgyak és más objektumok őrzését és védelmét meg kell erősíteni harci alegységekkel. Számolva azzal, hogy hegyekben a manőverezés lehetőségei korlátozottak, a hadtápot úgy kell elhelyezni, hogy az ne akadályozza a harci alegységek manőverezését, ne tartózkodjon azok fő előrevonulási útvonalán. Mindez szükségessé teszi nemcsak a terep gondos értékelését, hanem a küszöbön álló harc jellegének, a parancsnok elgondolásának, az előrevonás idejének, valamint a második lépcsők és tartalékok harcbetétési terepszakaszának figyelembevételét is.

Bonyolult feladatokat kell megoldani az ételmezés megszervezésekor is, mivel hegyekben sok kis csoport tevékenykedik. A megkerülő osztagok és a harcászati légi deszantok gyakran visznek magukkal főzőládákat, ételmezeket, vizet termoszkban. A kisebb létszámú csoportok, ör-, alegységek evőcsészékben főzik meg az ételt, vagy hidegételt fogyasztanak. Hasonlóképpen járnak el a forgalomszabályozók, a híradók és a harcadataikat alegységeitől elszakadva végrehajtó, más harcosok is. Ezért nagyon fontos, hogy a parancsnokok és a hadtápszakemberek ismerjék minden ember tartózkodási helyét, pontosan határozzák meg az ételmezést, majd ellenőrizzék a hozott elhatárolás végrehajtását.

Jó gyakorlatra tesznek szert hegyekben az egészségügyi alegységek. Az egyik ilyen gyakorlaton azok működését G. Szmiszlajev orvos százados irányította. A gyakorlatra kijelölt zászlóalj egészségügyi intézeteit az előjáró parancsnok saját eszközeivel megerősítette, ami nagy önállóságot biztosított, amikor azok elszigetelt irányokban, megkerülő osztagoknál tevékenykedtek. A zászlóalj segélyhelyeket megerősítették sebesültszállító gépkocsikkal. Az egészségügyi katonák rendelkeztek adókészülékkel, a sebesültszállító gépkocsikon pedig vevőkészülékek voltak, amelyek lehetővé tették a „sebesült fészkek” gyors felkutatását. Ezeket a gépkocsikat máskülönbön más célokra is fel lehet használni. Helyesen döntött az egyik zászlóalj törzsfőnöke, amikor úgy intézkedett, hogy a sebesültekért menő sebesültszállító gépkocsik szállítsanak löszert a század löszervételező helyekre.

A sebesülteknek a sziklákról és hegyszakadékokból történő hátraszállítására hegyi felszerelési eszközöket: köteleket, drótköteleket, újítók által konstruált blokkrendszereket, rendszeresített hordágyakat, saroglyákat (vontató tek-

nőket) használtak, ami lehetővé tette azt, hogy a sebesülteket hátraszállítsák kanyonokon keresztül, leengedjék meredek sziklákon, felhúzzák mély szakadékokból.

Az egészségügyieknek kiegészítőleg el kellett végezni a meghüléses megbetegedések, a hegyi betegségek, kimerültség, szemgyulladás megelőzésével kapcsolatos feladatokat is. Ennek megelőzésére, hogy a sebesültek meg ne fázzanak, az orvosok hálósákokat, meleg holmikát, különleges melegítőket használtak. A hátraszállítási útvonalakon pihenő-, melegedő-, és étkeztető pontokat szerveztek. A sebesültszállító gépkocsikat felszerelték a terepjáró képességet biztosító és kiegészítő fékezést fokozó eszközökkel.

A sebesülteknek a peremvonalról való hátraszállítására több esetben igénybe vették a gyalogsági harcjárműveket, a páncélozott, sőt még a málhásállat szállítóeszközöket is. A helikopterek – amelyeket azzal vontak be a gyakorlatokba, hogy az anyagi eszközöket eljuttassák a megkerülő osztagok működési területére – visszafelé ugyancsak szállítottak sebesülteket. A köd és a rossz látási viszonyok nem akadályozták az N. Koskarjov és N. Cses tiszt parancsnoksága alatt álló személyzetet feladatának pontos végrehajtásában.

Egy néhány szót a hadtáp hegyekben való vezetéséről. Megszervezésekor a tiszteknek számolni kell a harctevékenységek hegyekben való megvívásának sajátosságaival, a parancsnokoknak pedig a kialakult helyzetnek megfelelő konkrét elhatározások meghozatalával. Figyelembe kell venni egyes sajátosságokat, mint: a csapatok széles sávban való tevékenykedése és a harc megvívása elszigetelt irányokban, utak mentén, völgyekben, szakadékokban; a hágók, hegyi átjárók, uralgó magaslatok, lakott területek birtokbavételéért és megtartásáért folyó harc; a támadás viszonylag alacsony üteme; a gyengén fejlett úthálózat és az azon való nehéz közlekedés miatt a második lépcsők, tartalékok bonyolult harcbevételése.

Ezek csak a főbb sajátosságai a hegyekben folyó harctevékenységeknek. Azokat az ellenség tevékenységének taktikája, a domborzat és az éghajlat sajátossága, a technika lehetőségei határozzák meg. A hadtáp hegyekben történő megszervezésekor számolni kell a híradóeszközök, különösen a rádióállomások lehetőségeivel, amelyeknek hatótávolsága a terep árnyékoló jellegétől függően változhat (uralgó magaslatokon nő, lentebb – szurdokokban és völgyekben – csökken). Ezért a hadtápot és a vezetési pontokat gyakran kis távolságokra kell telepíteni, hogy biztosított legyen a megbízható összeköttetés a technika és a mozgó eszközök között.

Ez a hegyekben menetet végrehajtó és ott harctevékenységet folytató csapatok hadtápbiztosításának csak néhány kérdése.

A körzet csapatainál most folyik a megfeszített nyári kiképzés. A körzet harcosai nagy lelkesedéssel és lendülettel tanulmányozzák az SZKP KB plénumának anyagait, a Szovjetunió új Alkotmányának tervezetét, ami meggyőző bizonyítéka a Szovjetunió Fegyveres Erői által ébren őrzött szovjet rendszer igazi humanizmusának és a szocialista demokráciának.

A személyi állomány, köztük a hadtáp beosztottak bárhol tevékenykednek, akár magas hegyekben, vagy sík terepen, gondolataik a nyári kiképzési időszak feladatainak pontos végrehajtására, az ország dicső jubileumának – a Nagy Október 60. évfordulójának méltó ünneplésére irányulnak.